І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 53. ДЖЕРЗИ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го БЕРЕЗНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 20, 1958 No. 53. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОВІДАЄ, ЩО УРЯД ВСІМА ЗАСОБАМИ ПОБОРЮВАТИМЕ РЕЦЕСІЮ

Не бачить під сучасну пору конечности негайного зменшення податків і надмірного збільшування публічних робіт

Вашингтон. — Під час відкриття шостої Крайової Конференції Республіканських Жінок, що почалася у вівторок дня 18 березня ц. р. у готелі Статлер у Вашингтоні, виступив із промовою теж і през. Айзенгавер, який цього ж самого дня відбув нараду із провідниками республіканської партії у справі протидіяння господарській рецесії. У своїй промові торкнувся Президент здебільша проблем цієї рецесії і заявив, що уряд підготовив і започаткував всі заходи для протидіяння цій рецесії включно із редукцією податків, якщо це буде потрібне для господарського оздоровлення. Стверджуючи це, Президент водночас підкреслив, що всі такі заходи буде здійснювати уряд тільки після попередньої консультації із провідниками обидвох партій у Конгресі. При цьому през. Айзенгавер ще раз пригадав недавно висловлену ним думку, що головна ініціятива у поборюванні господарської рецесії є за приватними підприємцями і капіталом, а не за урядом. Дуже рішуче виступив през. Айзенгавер проти паніки поширюваної, як він їх назвав, „алярмістами", заявляючи, що ярмістам не дасть застрашити себе їхнім алярмам і не почне ніяких, пропонованих ними до „негайного здійснення" заходів, які у вислідї можуть тільки погіршити, а то й зробити тривалою існуючу господарську затримку. До таких заходів зараховує Президент справу редукції податків і справу збільшення і поширення публічних робіт, які можуть бути здійснені тільки у свій час й у відповідній мірі, бо інакше вони можуть погіршити господарську ситуацію. Висловився през. Айзенгавер також і проти пропозицій встановити урядову контролю цін і фармерської продукції.

Закінчив свою промову президент Айзенгавер пригадкою, що якщо Америка хоче жити у стані миру і розвиватися та процвітати, то вона мусить докласти всіх зусиль для того, щоб такий бажаний світ збудувати. Найпершою передумовою для цього і найпершим фундаментом, на якому такий світ можна збудувати, є вдержання і поширення програми американської допомоги для закордону і в дальшому теж вдержання Акту про Взаємні Торговельні Договори. Під час конференції провідників Республіканської партії у Конгресі, відбутої ранком того ж дня, була, як заявив сен. Навленд, обговорювана теж справа протидіяння господарської затримці, але ж учасники наради вирішили, що ні уряд ні партія не започаткують у справі редукції податків і поширення публічних робіт ніяких заходів без попереднього порозуміння з проводом Демократичної партії у Конгресі.

Економіка не буде проблемою під час виборчої кампанії

Вашингтон. — Голова Республіканського Крайового Комітету Мід Алкорн промовляв на Конвенції Республіканських Жінок і заявив, що економічна знижка не буде головною проблемою під час цьогорічної виборчої кампанії, бо до осени вже не буде господарської затримки в ЗДА. Алкорн пригадав, що минулого року демократи твердили, що високий федеральний бюджет буде головною проблемою в цьогорічних виборах. Пізніше демократична опозиція говорила, що виборчими проблемами будуть керовані ракети і оборона громадянських прав. Але ті всі справи вже розв'язані, і ніхто не зможе критикувати уряд після того, як фльота випустила свого сателіта „Венгард" ч. 1." На думку Алкорна треба запитувати американців перед виборами, чи вони хочуть повороту „до „трументизму", це значить до того, щоб уряд був під контролею таких лівих демократів як Волтер Рутер, Вейн Морс, Гюберт Гомфрі і Совпі Вільямси. Сенатор Андрю Ф. Шеппел заявив, що республіканці мають за собою 5 років нечуваного добробуту. Правда, були в ньому і економічні затримки, але не такі великі, якими їх представляють демократи. Добробут під час миру, — ось успіх республіканського уряду.

Палата проти 5-центової оплати від позамісцевих листів

Вашингтон. — Палата Репрезентантів 18-го березня відкинула сенатську пропозицію збільшити оплату від позамісцевих листів із трьох до п'ятьох центів. Палата минулого року ухвалила законопроєкт про те, щоб оплата від всіх звичайних листів (місцевих і позамісцевих) виносила 4 центи. Окрема конгресова конференція, складена з сенаторів і конгресменів, має узгіднити обидва законопроєкти: минулорічний Палати Репрезентантів і цьогорічний Сенату. Уряд проєктував, щоб оплата від позамісцевих листів виносила 5 центів, а від місцевих листів 4. Законопроєкт Палати збільшує прибутки державної скарбниці на 527 мільйонів долярів, а сенатський законопроєкт на — 732 мільйонів долярів. Але з цього прибутку пішло б 320 мільйонів на збільшення платень поштовим працівникам, яких є 519,000.

КОНФЕРУЮТЬ В СПРАВІ ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ

Зліва направо: Адмірали В. Ф. Рейборн і С. Е. Віклей конферують із головою Конгресової Атомової Військової Комісії сенатором Генрі М. Джексоном в справі признання 100 мільйонів долярів на підводні атомові човни.

Фльота плянує випустити сателіта для дослідів соняшної радіяції

Вашингтон. — Представник фльоти повідомляє, що найближчим її кроком буде випущення більшого сателіта для дослідів соняшної радіяції. Успіх із малим сателітом „Вангардом" приспішить здійснювання дальших плянів фльоти, і вже до одного місяця мають випустити більший сателіт, який матиме за завдання досліджувати соняшну радіяцію. Фльота й армія плянують в цьому році випустити ще 8 сателітів. 7 сателітів мала б випустити фльота, а один армія. Все це діється в рямках Міжнародного Геофізичного Року, який кінчається 31-го грудня 1958. Уряд плянує зорганізувати двопартійну конференцію конгресових провідників в цьому місяці, на якій мали б обговорити справу космічних просторів. Окремий науковий дорадник президента Айзенгавера д-р Дж. Р. Кіллян приготовляє на цю конференцію окремий доклад, в якому насвітлить проблему контролі космічних просторів.

Шеф летунства за американську контролю космічних просторів

Даллас, Тексас. — Шеф штабу летунства генерал Томас Д. Вайт промовляв на конференції Американського Ракетового Товариства і Американського Товариства Механічних Інженерів і домагався, щоб ЗДА старалися здобути контролю над космічними просторами, які не можуть залишитися безконтрольним гуляйполем. Генерал Вайт говорить про те, щоб була централізована контроля космічних просторів в руках цивільних осіб, але в цій контролі треба б узгляднювати і потреби збройних сил так довго, доки космічні простори будуть служити тільки мирним цілям. На думку генерала Вайта летунство є єдиною агенцією, яка повинна займатися контролею космічних просторів. „Тепер, казав ген. Вайт, літаки є ключем нашої оборони. В найближчому майбутньому таким ключем, поруч летунства, будуть ще й космічні ракети".

Перша дивізія атомових підводних човнів

Ню Лондон, Конектикат. — Команда фльоти повідомляє, що 31-го березня ц. р. зорганізує першу дивізію атомових підводних човнів. До цієї першої в історії фльоти атомової дивізії ввійдуть готові вже атомові підводні човни „Навтілюс", „Морський Вовк", „Скейт", і звичайні підводні човни „Гардгед", „Банк" і „Гафбейк" і всі вони створять Атомову Підводну Дивізію 102. Коли інші атомові підводні човни будуть готові, то вони замінять звичайні підводні човни. І так вже в травні ц. р. мають спустити на воду атомовий підводний човен „Скіпджек". Командантом цієї першої дивізії атомових підводних човнів буде комодор Роберт Дж. Блек, ветеран із другої світової війни, а від липня ц. р. команду перебере Капітан Юджін П. Вілкінсон — перший комендант „Навтілюса", який тепер студіює в Військовому Каледжі Фльоти в Нюпорті, Ровд Айленд.

ПРОФ. ЮРІЙ БОЙКО ПРИЇЖДЖАЄ ДО ЗДА

Мюнхен, (В. О.). — В понеділок дня 24 березня ц. р. прибуде до ЗДА проф. Юрій Бойко, відомий український громадський діяч, професор історії української літератури в Українському Вільному Університеті у Мюнхені і відповідальний редактор його наукових видань і голова Головної Ради Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині (ЦПУЕН). Проф. Юрій Бойко водночас з цим є членом Міжнародної Академії Наук і Мистецтв у Парижі й очолює Незалежну Асоціяцію Дослідників Совєтської Теорії і Практики у Національних Проблемах. Як літературознавець, проф. Ю. Бойко широко відомий своїми працями про Шевченка, Франка, Коцюбинського і статтями про Григорія Косинку, Б. Антоненка-Давидовича, В. Підмогильного та інших, як теж статтями про сучасну українську еміграційну і підсовєтську літературу. Політично проф. Юрій Бойко стоїть близько до Організації Українських Націоналістів, очолюваних полк. Андрієм Мельником, і є членом її проводу та автором таких ідеологічних праць, як „Проблеми історіософії українського націоналізму", „Основи українського націоналізму", „На головний магістралі" та інші. До ЗДА прибуває проф. Бойко з метою встановлення тісніших взаємин з українськими науковцями на цьому терені і для придбання дальших наукових сил до співпраці у Незалежній Асоціяції Совєтознавців.

Проф. Юрій Бойко

В Індонезії йдуть бої за нафтові терени

Якарта. — Бої на острові Суматра, ведені між вірними центральному урядові військами, що їх висаджено на східньому побережжі з кораблів та скинено з парашутами, та військом революційного уряду, ведуться з перемінним щастям. Всупереч запевненням центрального уряду, що 300,000-не місто Медан в північній Суматрі є сильно в руках урядових військ, революційна радіостація повідомила, що повстанці відійшли свідомо на передмістя, з яких знову атакуватимуть місто. Водночас революційний уряд повідомив що сам центр нафтового промислу на Суматрі, місто Паканбару, знову в руках революціонерів. У минулу середу урядові війська зайняли Паканбару й уряд заповів, що небавком відновиться добування нафти в тому районі. Цей нафтовий басейн є експлуатований американською нафтовою компанією Каліфорнія - Пасіфік Ойл Компані, в скороченні Кальтекс. Революційний уряд перестеріг тепер американське керівництво тих копалень, щоб воно задля власної безпеки стримались з відновленням праці в копальнях та щоб усіх жінок і дітей американських службовців мерщій евакуовано. До повстанського руху будім-то приєдналось мусульманське войовниче плем'я з північної Суматри, яке ніби нараховує 150,000 примітивно озброєних воїнів.

Меншіков хоче вивезти до СССР 4-ох хлопців з ЗДА

Вашингтон. — Совєтський амбасадор Міхаїл Меншіков зголосився до державного секретаря Джана Фостера Доллеса в минулий вівторок, заразз, як тільки Доллес вернувся з своєї подорожі до Манілі на Філіппінах і на Формозу (Тайван). Всупереч першій думці, що большевицький представник може знову принестиь якусь нову ноту від Булганіна чи прийшов у справі конференції „на вершинах", ціллю його відвідин у державного секретаря були заходи в справі виїзду до СССР четверо-дітей одного совєтського подружжя. За газетними інформаціями, Георгій і Надєжда Козміни прибули до ЗДА в 1950 р., але тут „умово залamалися" і перебували частинно в стейтовому шпиталі в Шикаґо, частинно на утриманні державної суспільної служби. В минулому році вони рішились виїхати до ССCP і власті ЗДА не ставили їм у цьому перешкоди, однак суддя спротивився виїздові дітей, із яких один хлопець прийшов на світ на еміграції в Европі, а три інші хлопці вже на американській землі, ставши таким чином американськими громадянами. Тепер Козміни, що перебувають в Совєтах, стараються спровадити своїх 4-ох синів з Америки — Петра, Павла, Ростислава і Юрія. Меншіков інтервеніював у цій справі в Доллеса, але справу вирішуватиме, мабуть, знову суд.

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД ДІСТАВ ЗНОВУ ВОТУМ ДОВІР'Я

Париж. — Французький прем'єр Фелікс Гаяр дістав знову у нижчій палаті парляменту — палаті депутованих — у вівторок 18 ц. м. вотум довір'я 282 голосами проти 196. Гаяр зажадав того голосування у зв'язку з переведенням всупереч волі уряду одної поправки до законопроєкту про зміну конституції. Уряд настоює дальше на переведенні зміни конституції по лінії скріплення уряду супроти парляменту, а саме, щоб парляментарна опозиція мала більшу трудність повалити уряд і щоб уряд мав легшу можливість розв'язати парлямент і розписати нові вибори. За коментарями преси, вівтіркову перемогу Гаяра треба розуміти не як його силу позицію у Франції, а як нехіть французьких політичних партій викликувати якраз тепер нову кризу уряду. У своїй промові перед переведенням парляментарного голосування прем'єр Гаяр перестерігав однаково перед скрайніми правими, як перед комуністами, які так само „ненавидять республіканско-демократичний режим". Вулична демонстрація французьких поліцистів, яка відбулась в Парижі минулого четверга і спаралізувала весь рух в центрі міста, ще більш загострила політичну атмосферу. Щоб забезпечитись перед можливими несподіванками чи то збоку комуністів, чи скрайніх правих елементів, уряд стягнув поважні контингенти війська до Парижу з провінції і 15,000 вояків з Альжиру. Вони обступили будинок парляменту густим кордоном. Уряд Фелікса Гаяра є при владі ледве чотири місяці, але вже за той короткий час 11 разів жадав голосування над вотумом довір'я. В теперішньому часі ситуація французького уряду найбільш загрожена внаслідку розбіжностей всередині урядової партійної коаліції у поглядах на такі актуальні справи Франції: дальша фінансова політика, реформа конституції, політика на терені Альжиру і відношення до Тунісії і Марокко. Міністер внутрішніх справ в уряді Гаяра, Моріс Бурже-Монорі, зголосив свою димісію у зв'язку зі страйком і демонстрацією паризької поліції, але Гаяр тісї димісії не прийняв. Змінено префекта паризької поліції та переведено репресії супроти кількох поліційних старшин. Несповійну атмосферу пізнати по тому, що одначе праві кола, як комуністи уладили великі публічні збрання, які проте обмежились до криків у межах чотирьох стін.

Булганін прислав ще одну ноту Мекміллeнові

Лондон. — В минулий понеділок 17 ц. м. передано англійському прем'єрові Гералдові Мекміллeнові ще одну ноту від совєтського прем'єра Булганіна. Від повені тих совєтських листів, нот, заяв, пресових конференцій і газетних інтерв'ю в справі нової конференції „на вершинах" англійська публічна опінія вже здезорієнтована і втомлена — стверджують закордонні обсерватори в Лондоні. Вони покликуються на факт, що широка публика реагує вже куди слабше на питання закордонної політики які недавно ще дуже хвилювали її. Орган опозиційної партії Праці „Дейлі Гералд" проголосив тому два тижні публічну анкету, поставивши запити: чи Англія повинна припинити дальші ядрові досліди, відмовитись від американських ракетних баз, заборонити продукцію ядрового матеріялу і заперестати лети літаків із ядровими бомбами. На всі ці питання у 98.8% прийшла відповідь „так", але відповіло взагалі тільки 13,-000 читачів на півтори мільйона накладу того часопису і найменше три мільйони читачів. Виходить, що навіть соціялістична - пацифістична публика не реагує вже на ці речі. Тому й відповіді уряду на парляментарні інтерпеляції рішучиі. Так напр. на запит, чи уряд уважає, що з'єдинення Німеччини повинно прийти перед будьяким порозумінням в справі розброєння в центральній Европі, речник уряду відповів, що справа розброєння є нероздільна від справи безпеки, а не може бути тривкої безпеки, якщо Німеччина буде надалі поділена.

Хрущов запросив на розмову американських обсерваторів

Москва. — Як уже повідомлювано, в Москві перебувають ще три американські діячі, які поїхали туди в офіційній місії, як обсерватори у „виборах" до Верховного Совету, які відбулися в минулу неділю. Цими обсерваторами Ричард Скаммон, проф. Блек і редактор Гелді В. Донован. Великою несподіванкою було для них запрошення на минулий понеділок до Хрущова. Вони не старалися дістатись на розмову до Хрущова чи Булганіна, маючи на увазі, що й совєтські обсерватори американських виборів з 1956-го року не були прийняті тодішніми кандидатами на президента — Д. Д. Айзенгавером ані Адлеєм Стівенсоном. Розмова названих американців з Хрущовим тривала півтори години і стосувалась виключно відносин в Совєтах, з промовчанням найактуальніших тепер для большевиків справи — нової конференції „на вершинах".

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА ШИКАҐА ВШАНУВАЛА ПАМ'ЯТЬ Т. ШЕВЧЕНКА

Шикаґо, (В. Н.). — В минулу неділю, 16-го ц. м. у Цицеро, заходами Ліґи Американців Українського Походження, відбулась у великій залі школи Лейн Текнікел святочна Академія-Концерт у честь Тараса Шевченка, яка зібрала понад 2,000 присутніх. На початку Заповіт відспівала Капеля Бандуристів, після чого коротку промову українською мовою виголосив письменник Роман Завадович, а англійською мовою Алекс Заброцький, уродженець Шикаґа, секретар названої Ліґи. У мистецькій частині виступила солістка Ія Мацюк (сопран) з низкою пісень до слів Шевченка. Акомпаніював проф. Євген Маслюк. В'язанку творів Шевченка відделамувала пані Рома Турлиська. Дальшу частину програми виконала Капеля Бандуристів ім. Шевченка з Дітройту, що прибула у своєму повному складі під проводом Володимира Божика. Бандуристи виступали у відновленому складі у зв'язку з підготовою до виїзду на турне до Европи. Новиною був квартет бандуристів. Осередком програми був літературно - музичний монтаж з творів Шевченка під назвою „Слово Тараса", при участі Ростислава Василенка з Торонта. Пісні із словами з „Кобзаря" чергувались з текстом деклямацій. Весь дохід з цієї імпрези призначено на Фонд Капелі Бандуристів. Продаж окремих значків на залі на ту ціль збільшив прибуток.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Український Військово-Історичний Інститут в ЗДА** відкриває в травні місяці ц. р. військово - історичну виставку в осідку Української Православної Церкви, де будується Церква - Пам'ятник на пошану померлих та героїв і мучеників українського народу (Бавнд Брук, Ню Джерзі). Конференція УПЦ віддала для виставки залю. Виставка буде тривати цілий місяць.

● **Літературний вечір Олександра Неприцького - Грановського**, з нагоди 70-річчя з дня його народження та 50-ліття творчости і громадської діяльности влаштовує дня 21 березня ц. р. о год. 8-ій вечора Літературне Об'єднання „Слово" в залях Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку. У програмі вечора беруть участь Ю. Лавриненко - Дивнич — привітання від Об'єднання „Слово", Петро Голубенко — доповідь про творчість Ювілята і сам Ювілят — спогади про „Українську Хату" і перші літературні кроки та літературні знайомства. Поезії Ювілята читатиме Раїса Бакум.

● **Товариство Українських Професіоналістів Північної Америки** влаштовує в п'ятницю дня 21 березня ц. р., дискусійне зібрання для обговорення можливостей реорганізації Товариства в метр. окрузі Ню Йорку. Головними доповідачами будуть д-р Іоанна Ратич, секретарка канцелярії УККА, що говоритиме про українські життя в ЗДА і в Европі та Галина Петрова, співредакторка англомовного „Українського Тижневика" при „Свободі", що заохотить до дискусії про українські справи і публікації у ЗДА. Зібрання відбудеться о год. 8-ій вечора в Українському Інституті Америки при 2 Ист 79 вулиці.

● **З нагоди ретроспективної виставки української книжки 1907-1957**, що відбувається у головній галереї Манітобського університету у Вінніпегу, виставлено канадійські видання „Кобзаря" Тараса Шевченка. Перше канадійське видання „Кобзаря" Руської Книгарні у Вінніпегу без зазначення дати (правдоподібно з 1908-1909 р.); видання проф. О. Іваха з 1944 р. п. н. „Кобзар" Тараса Шевченка — вибір популярних віршів, накладом „Культури й Освіти" у Вінніпегу та видання „Кобзаря" за редакцією проф. Леоніда Білецького, накладом „Тризуб" і заходами Інституту Шевченкознавства УВАН у Вінніпегу.

В АМЕРИЦІ

● **Молодші конгресмени** (а молодшими є майже всі) подивляють конгресмена Ушера Л. Бурдіка з Північної Дакоти, який, маючи 79 років одружився з своєю секретаркою, що має трохи більше як тридцять років. Бурдік довго хворів на різні недуги. Конгресмени кажуть, що він свою життєдайність завдячує тому, що їсть хліб і кашу з пшениці, перемеленої на жорнах.

● **З столиці Нюйоркського стейту, Олбані**, повідомляють, що цьогорічний збір кленового соку буде менший, бо численним його продуцентам (всіх їх є в стейті коло 1,000), з огляду на глибокий сніг, важко було діставатися до дерев.

● **17-го березня в „День св. Патрика" у Білому Домі** всі, від Президента і до найнижчого службовця мали на своїй одежі зелені відзнаки. В Ню Йорку з тієї нагоди відбулася по 5-ій евні дефіляда ірляндців, в їхій взяло участь 122,000 осіб.

● **Уряд Здоров'я** проєктував на острові Елліс під Ню Йорком, де давніше знаходився іміграційний осередок, влаштувати шпиталь для наркоманів, але санітарна комісія стверджує, що той острівець з різних причин не надається на цю ціль.

● **Республіканський сенатор** із Ню Йорку, Ірвінг Айвс, заперечив надрукованую вістку, що він буде старатися про перевибір в цьогорічних виборах. Він каже, що це „не рішився ні сяк, ні так". Стан здоров'я сенатора покращав, і його нога вже не пухне.

● **Іллінойський генеральний прокуратор Летем Кесел вимагає** через суд в повіті Де Калб відібрати для стейтового музею пам'ятку по президенті Линкольні — сухию акторки Лори Кіні, зеллату кров'ю зі смертельної рани Линкольна. Ця пам'ятка належить пані Анні Феб, невістці сторожа при гробі Линкольна в Спрінгфілді — покійного Гербета Фея.

● **У Франції появилася книжка Шарля Дюбре**, який у часі революції був професором французької літератури в Київському університеті і був свідком всіх революційних подій в Україні. Він описав свої враження та спомини в книжці — „Два роки в Україні — 1917-1918".

У СВІТІ

● **У Римі** протягом місяця демонструють студенти проти реформи, яка вимагає додаткових іспитів для студентів факультетів правничого, медичного й інженерного перед отриманням диплому. Заворушення набрали такого нагального характеру, що влада мусіла закликати 500 поліцистів, які обсадили університетський будинок.

● **В Японії** відкрито перший підводний тунель з одним поверхом для авт і другим — для пішоходців. Тунель, довжиною дві милі, сполучає два острови Гоншу і Кю-Сю. Його будували 22 роки, з перервою під час останньої війни. За час будування згинули 53 особи.

● **Джеферсон Дейвис Діоті**, сліпий американський 22-річний студент дістав був стипендію на дальші студії в Англії. Він виїхав за океан, але його зустріла там велика прикрість згідно з англійським законом його вірний пес-провідник Вінні мусів піти на півроку карантану. Цими днями закінчився цілий період і собака вернулась до свого пана. Вінні має 7 років, і протягом останніх п'ятьох років був постійним провідником і найвірнішим приятелем сліпого юнака.

● **Три великі німецькі пасажирські кораблі** почнуть курсувати по Атлантику від 1959 року. Німецькі корабельні компанії закупили 30,447-тоновий пасажирський корабель „Пастер", 26,313-тоновий корабель „Королева Шотляндії" і 8,000-тоновий „Патриція". Довгі переговори з західньо - німецьким урядом і банками в справі фінансування цієї трансакції закінчились позитивно. Не відомо, чи всі ці кораблі будуть перейменовані. Покищо відомо, що „Патриція" стане „Аріадною".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СУТЬ БОЛЬШЕВИЗМУ — ПРИЧИНОЮ КОНФЛІКТУ

В останній совєтській заяві з минулої суботи 15 ц. м. про цілість міжнародної ситуації та проєктовану конференцію „на вершинах" підкреслено ще раз момент, що його дехто вважає за головну причину перманентного конфлікту Схід-Захід: брак довір'я і взаємна підозра. Большевицька пропаганда на послугах закордонної дипломатії вживає всіх зусиль, щоб переконати світову публічну опінію в тому, що окремі акти „співіснування" потрібні задля збільшення взаємного довір'я та розвіяння ніби безпідставного підозріння. У цій своїй пропаганді большевики мають чималі успіхи: в цілому ряді західніх країн частина громадянства переконана, що з большевиками треба вести переговори без уваги навіть на безпосередній їх вислід, бо, мовляв, вони все одно приведуть до психологічного зближення, до відпруження атмосфери, до створення кращих умовин для дійсного порозуміння у найважливіших міжнародних проблемах.

Трагічне непорозуміння такого наївного підходу полягає в тому, що західні соціялісти, інтелектуали й пацифісти прерізної масти забувають про те, що свідомо промовчують большевики: недовір'я і підозра, які стали причиною теперішнього міжнародного напруження, є наслідком большевицької практики у внутрішній і міжнародній політиці. Недовір'я і підозра наростали у широкому світі в міру того, як збільшувалося число доказів, що з московськими большевиками неможливо співпрацювати, що вони перевищують усі відомі в історії режими своєю підступністю і брутальністю.

Першим 10-річчям большевицької революції Захід мало цікавився. Він байдуже придивлявся до визвольних змагань уярмлених царською Росією народів і до тієї війни, що її повели були большевики наспіх твореною червоною армією. За царським режимом і династією Романових, що його очолювала, ніхто у світі не жалів, а прихід до влади комуністів демократичний Захід вітав, як заповідь „слабої Росії", яка була йому милішa від попередньої „сильної Росії". Тому Україна, Грузія й інші країни, що проголосили були свою державну самостійність, не дістали ніякої допомоги від Заходу, а московські реакційні адмірали й генерали, виявившись бездарними у боротьбі проти большевиків, не осягнули дальшої підтримки.

Шукання переможеною Німеччиною союзників (перший з большевиками міжнародний договір у Рапалльо в 1922 р.), потім прихід до влади Гітлера спричинили стабілізуванню ССCР, як міжнародного чинника (визнання Америкою в 1933 році). Але від того часу й почали пізнавати суть большевизму. Правда, Перл Гарбор був для Америки таким потрясенням, яке змусило забути про зламання Москвою договору з Ф. Рузвелтом про нав'язання дипломатичних взаємин і про те, що в той самий час, коли Москва вела з Вашингтоном переговори про колективний пакт безпеки проти нацистської агресії — підготовлювано пакт Ріббентропа-Молотова (серпень 1939), що став „зеленим світлом" для Гітлера — розпочати другу світову війну. Америка підписала воєнний союз з большевиками і врятувала їх своєю зброєю, кораблями, харчами та створенням другого фронту проти німців — врятувала їх від заглади. Зламання большевиками всіх дальших договорів — у Тегерані, Ялті, Потсдамі включно з постановами конференції „на вершинах" з 1955 року — пригадало американцям і всю попередню історію большевизму і всю його істоту.

І ось в минулий понеділок 17 ц. м. в „Ню Йорк Таймсі" появилась декларативна передова стаття „Чому не віримо Росії", в якій між іншим сказано буквально таке: „Ми переконані, що зрадництво й обман — це суть совєтської доктрини й поведінки і що цей факт знайшов безчисленну кількість доказів протягом понад сорок років історії совєтської зовнішньої і внутрішньої політики. Ми переконані, що архів совєтського режиму чорний від доказів про зламання обітниць, про брехні і неспровоковані агресії". Ця стаття, цитуючи з совєтської Енциклопедії совєтське розуміння моралі, наводить кільканадцять яскравих прикладів совєтського віроломства та імперіялізму і приходить до висновку, що з большевиками можна договорюватись тільки тоді, „коли залізні гарантії запевняють, що ці договори будуть дотримані, а не зламані, коли це знову буде Кремлеві вигідно".

Висновок „Ню Йорк Таймсу" тільки частинно правильний. Бо ж большевики не можуть дати гарантій, які змінили б суть большевизму. Тому взагалі ніякі договори з ним неможливі, і тому нема ніякого глузду „договорюватись" з ним і переговорювати. Тільки знищення московського большевизму і розпад СССР на національні держави може стати „залізною гарантією" для світового миру і безпеки Америки.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

СПРАВЕДЛИВІСТЬ СПРАВДІ СЛІПА

При демократичній більшості в Капітолі і при республіканській обсаді Білого Дому не можна дивуватись, що між цими обома твердинями влади бувають часто напружені відносини. Але ось більше як пів року між Капітолем і Білим Домом панує повна згода в одному: в спільній опозиції проти певної політики ареопагу третьої частини державної влади — Найвищого Суду.

Ліберальні тенденції теперішнього складу Найвищого Суду відомі віддавна. Але ряд особливих рішень його з літа 1957 року сколихнув громадянство і викликав доволі гостру реакцію у виконній і особливо в законодавчій владі. Треба сказати, що самі по собі рішення не були б нічим дуже особливим, але так сталося, що безпосередні наслідки їх потрапили в „болюче місце" суспільности. Три з них пішли на користь суджених комуністів, і 14 вже засуджених каліфорнійських комуністів треба було звільнити (справа Ятеса, інші голосні: справа Дженкса і Воткінса). Четверте, хоч не останнє, в ряді цих критичних рішень відносилось до звичайного кримінального вчинку — нападу із знасилуванням. Але в цій хвилині власне ця справа гарячкує Конґрес, органи кримінального переслідування і громадські асоціяції. А вже особливо зворушений нею Вашинґтон, власне дистрикт Колумбії: не через те, що самий вчинок стався тут, але через те, що столиця керується федеральним кримінальним законодавством, а не стейтовим, і рішення Найвищого Суду власне відноситься до інтерпретації федерального кодексу кримінального справування.

Ця справа, чи пак рішення увійшло в історію під назвою справи Меллорі, і з нею увійшов в історію американського правосуддя безсумнівний злочинець, чорношкірий містер Меллорі. Цей чоловік ще в 1946 році напав був на білу жінку в дистрикті Колумбії і знасилував її. Через день після злочину, по полудні, затримала його поліція і сім з половиною годин передержала його на своїй станиці, поки представила судді для потвердження формального арешту — на другий день уранці. Впродовж того часу поліція допитувала запідозреного Меллорі, навіть стосувала апарат „відкривач брехні", і він признався до вини. Не було ніякого навіть запідозрення, щоб поліція змушувала його признатись. Це признання було пізніше використане як доказ при розправі, і злочинця засуджено на кару смерти. Присяжні і суд не мали сумніву, що Меллорі винен. Але він боровся за життя. Шляхом відклику справа опинилася перед Найвищим Судом, який рішив, що, відповідно інтерпретуючи закон про кримінальне справування, признання Меллорі не слід було виносити на розправу як доказ, що воно було зроблене під час придержання на поліції, яке тривало задовго, бо між придержанням і припровадженням до судді для формального арешту проминуло забагато часу (сім з половиною годин і то вночі, коли суддя не був доступний). При відсутності іншого доказу вини, Меллорі з келії смерти пішов на волю. Не можна було дивуватись, що пересічний громадянин питався: чи це справедливість? Він був ще більше обурений, коли прийшли дальші наслідки рішення Найвищого Суду в практичному застосуванні, і в самому Вашинґтоні протягом наступних місяців 3 душогубів, засуджених нижчими судами, пішло на волю, у ряді випадків прокуратор був змушений обмежитись обвинуваченням за менші злочини, які справді були виконані, і рівночасно цілий ряд невинних громадян приведено до судді для арешту, з усіми формальностями, як відтиски пальців і т. д., бо поліція не мала часу допитати їх і вияснити справу. І сам Меллорі виявив невдячність своїй долі: в лютому цього року він знову був під обвинуваченням за напад.

До того долучилося ще й те, що в останньому часі сильно зросло число хуліганських нападів на вулицях столиці. Як правило, вони відбуваються вночі і ззаду, так, що лице напасника рідко коли показується нападеному. В такому стані признання напасника, коли його придержить поліція, дуже часто мусить стати єдиним доказом. Було чимало таких випадків, і коли справа переходила до суду, суддя мусів казати: „Соррі, згідно з рішенням у справі Меллорі, мені не вільно прийняти такого признання за доказ, я переконаний, що обвинувачений винен, але не маю підстави, щоб його засудити". І знову громадянин питається: „Чи це справедливість?" Але американський громадянин не тільки пасивно питається: він організує протидію. Цілий ряд громадських комітетів у дистрикті та в сусідніх стейтах Вірджінії і Мериленді, є в акції: дискутують на зібраннях, пишуть петиції до Конґресу, вимагають нових законів, які краще охороняли б громаду проти злочинців і — як відважно кажуть, проти подібних рішень Найвищого Суду.

Виступили прелюдно й ті, на яких покладено обов'язок охороняти безпеку громадян і переслідувати злочинців, тобто поліція й інші органи департаменту юстиції. Шеф поліції дистрикту Меррі, шеф детективів Скот, прокурори й інші урядовці органів безпеки заявили своє становище і на публічних виступах і на переслуханнях різних конґресових комітетів. Вони підкреслювали всі труднощі, на які мусить натрапляти поліція, придержуючись рішення в справі Меллорі. Вони називають це рішення „кайданами на руках органів правосуддя", нереалістичним рішенням, через яке злочинці уникають кари, невинні особи наражені на судовий арешт з усіми моральними наслідками його, коли немає відповідного часу, щоб вияснити їх невинність шляхом допиту перед арештом. А вашинґтонський суддя, Гольцов, який мусів боюкатися з рішенням Меллорі, не вагаючись заявив, що

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВБОГІСТЬ І СІРІСТЬ

В першій половині лютого відбулося у Львові поширене засідання президії львівського відділу Спілки Письменників України, присвячене обговоренню творчости місцевих поетів, прозаїків, драматургів і критиків за останні два роки. Звідомлення з цього засідання надрукувала київська „Літературна Газета" з 18 лютого.

Проводив цим „поширеним засіданням" відомий совєтський прислужник Петро Козланюк. Основні доповіді виголосили кандидати філологічних наук О. Дей — про поезію, М. Матвійчук — про прозу, Я. Білоштан — про драматургію, О. Халімончук про літературну критику і бібліографію львівських авторів за 1957 рік, і редактор газети „Вільна Україна" Л. Ступницький — про публіцистику львівських письменників.

У своїй доповіді про поезію О. Дей обговорив творчість поетів старшого покоління, А. Шмигельського та Андрія Волощака, якогось уже, здається зайшлого В. Глотова, автора збірки російською мовою „Родные места", творчість молодих поетів Дмитра Павличка, Ростислава Братуня та Григорія Печенівського, знову ж якогось Глазова, що також, здається, пише російською мовою, і творчість деяких дебютантів. Доповідач ствердив, що „лише протягом останніх двох років у видавництвах Львова, Києва і Москви (!) вийшло більше 20 збірок поезій львівських авторів, з них понад десяток перших книжок". Згідно з характеристикою О. Дея, домінуюча тема в ліриці обговорюваних поетів — „тема возз'єднання і відродження рідного краю", „типовим композиційним розв'язанням" якої є „оспівування величних справ комуністичної партії та образу великого Леніна". Частина цих творів, за свідченням О. Дея, звучить по-новому, але друга, „на жаль, чимала група поезій" — це звичайні декларативні загальні фрази, стерті словесні штампи і образи, де відсутність емоційного забарвлення автори прагнуть надолужити вигуковими конструкціями". Так і виходить із слів О. Дея, що львівським поетам не дуже то прагнеться розмальовувати й оспівувати „картини нового, вільного і щасливого життя в умовах соціялістичної дійсности", що настала після „кардинального повороту" у вересні 1939 року. „Недостатньо відгукуються" також львівські поети, за винятком росіянина Глотова і ще автора збірки „Колоски", якогось І. Гущака, на теми праці. Вони заторкують її „покищо епізодично", і тому „відчувається їх відірваність від колгоспного і робітничого середовища, що в свою чергу призводить до поверховности в зображенні життя села й загалу". Крім вище згаданих, О. Дей обговорив останні збірки поезій ще двох львівських поетів: Г. Кипша і В. Колодія. Наприкінці доповідач „на конкретних прикладах проілюстрував недостатню роботу багатьох львівських поетів, особливо молодших над формою своїх віршів".

Другим з черги виступив М. Матвійчук, який, доповідаючи про львов'ян, ствердив „високу активність авторів" (за останні два роки вийшло 29 книг львівських авторів в загальному тиражі коло чверти мільйона примірників). Характеристичною ознакою їх творчости доповідач назвав „тяжіння до широких полотен". Закінчили й опублікували великі романи П. Козланюк, Ірина Вільде, П. Гузюк, і Д. Лукіянович. Володимир Гжицький видав свій роман „Чорне озеро" у „новій редакції". З'явилися романи і повісті В. Лозового, Г. Тютюнника, А. Дімарова, М. Далекого, М. Тарновського, Ольги Баркової, Д. Дереча, В. Рудова, І. Бовкуна, Златослави Каменкович та Ч. Хачатур'яна. „Високо оцінив" Матвійчук твори голови „поширеного засідання" П. Козланюка, а далі вже тільки „позитивно відзначив" творчий доробок Д. Лукіяновича, М. Яцкова, П. Гузюка, А. Дімарова, ну і ясна річ, писані російською мовою пригодницькі повісті якогось М. Далекого „Не открывая лица" і „Практика Сергея Рубцова". „З захопленням" відгукнувся М. Матвійчук тільки на роман Ірини Вільде „Сестри Річинські". Більшості авторів доповідач закинув „сухість в описах, штучне розв'язання конфліктів, бідність мовних засобів". В загальному, як стверджує спец. кореспондент „Літературної Газети" в надісланому зі Львова звідомленні, М. Матвійчук не спромігся у своїх оцінках на „вдумливий, доброзичливий і ґрунтовний аналіз", і „критика його зводилася до окремих малозначних частковостей і звучала непереконливо". Він інколи навіть, як стверджує згаданий спец. кореспондент, „збивався з такту".

Не кращою вийшла й оцінка драматичних творів львівських письменників Я. Білоштана, між якими доповідач назвав З. Каменкович, Ч. Хачатуріяна, П. Щербака та Р. Братуня. Недоліками їхніх творів вважає Білоштан неспромогу авторів „наділити виразними індивідуальними характерами провідних позитивних героїв", „риторичність", „недостатність розкриття людських характерів" і „композиційну розсипчастість, розтягненість".

Убогість і однобічність літературної критики відзначив у своїй доповіді А. Халімончук, який основну увагу приділив „оглядові літературно-критичних статтей і рецензій, надрукованих на сторінках газет „Вільна Україна", „Львовская Правда", „Ленінська Молодь" і журналу „Жовтень", зокрема виступам М. Рудницького, С. Шаховського, І. Романченка, С. Федчишина, Є. Круковця, Ф. Неборячка, Д. Цмокалена і з молодших П. Яшука, М. Вальо, І. Дорошенка, І. Цапенка, М. Гурладі та ін. Ствердивши рідке вміщування часописами й журналами статтей і рецензій на нові книги, А. Халімончук схарактеризував львівську літературну критику такими словами: „В більшості випадків рецензенти не насмілюються виходити за межі однієї книжки, не прагнуть до широких узагальнень. Бракує львівським критикам і гостроти. Бувають випадки, коли, справедливо критикуючи молодого автора за ті чи інші недоліки, критик намагається не помічати аналогічних недоліків у творах вже відомого письменника..."

Про „публіцистику львівських письменників" Л. Ступницькому багато не прийшлося говорити, і він обмежився

(Закінчення на стор. 4-ій)

Іван Кедрин

КОЛИШНІ ВОЯКИ-УКРАЇНЦІ

5-тий Делегатський З'їзд Об'єднання був. вояків-українців в Америці (ОбВУА), який минулої суботи 15 ц. м. відбувся у Филаделфії, насував різні рефлексії — втішного і невтішного характеру. Кількадесят осіб, делегатів і гостей, які засіли у невеличкій залі будинку ЗУАДК, це були у переважній більшості люди понад 60 років життя, безпосередні учасники збройних змагань за українську державність в роках 1917-21. Можна було на пальцях одної руки порахувати молодших побратимів із пізніших військових формацій. ОбВУА, створене восени 1949 року, при чому існуюча до того часу в ЗДА Стрілецька Громада цілістю вступила до цієї нової організації, — нараховує тепер у своїх 15-х Відділах 783-ох членів. Деякі Відділи, як, напр., Нюйоркський, на 100% складаються із живих ще учасників визвольної війни з-перед 40-ка років. Деякі інші, напр., Шикаґівський Відділ, значно „відмолоджені" — головно тими нашими новоприбулими юнаками, які відбули вже військову службу в рядах американської армії і перейшли важку Корейську війну. Це надзвичайно відрадне явище — сантимент цих молодих американських вояків до України, яку вони може ще пам'ятають із своїх дитячих років, а може й не пам'ятають, сантимент, який змушує організаційно єднатись із „старою войною". Бо що станеться з організацією, на з'їзді якої один із делегатів жартував, що він — „наймолодший", бо має „тільки" 77 років, викликавши цим оплески інших своїх 70-річних ровесників, — що станеться з цією організацією за кілька років, коли не приступлять до неї масово молодші члени, які мають право належати до неї згідно з її статутом?

Статут Об'єднання був. вояків-українців в Америці говорить не про формації, а лише про українську свідомість членів. Він допускає теж не тільки окремі особи (фізичне членство), але й цілі інші комбатантські організації (членство правне), які в рямцях ОбВУА можуть зберігати свої власні статути, з своїми управами і вужчими цілями. На цій підставі належить туди Братство Українських Січових Стрільців. На превеликий жаль — як це підкреслювали деякі промовці і як зазначено в резолюції — всі зусилля приєднати членство з-посеред Братства І Дивізії Української Національної Армії та з обох існуючих організацій кол. вояків УПА, за винятком одиничних випадків, не увінчались і досі успіхом. Не можна було теж наладнати співпраці з Американсько-українськими ветеранами Другої світової війни.

Якщо в масі членство цих організацій не здає собі справи з того, що в інтересі кожної зокрема комбатантської організації і всіх їх разом лежить єднання, бо в противному випадку вони просто зникнуть, то громадсько-зрілий провід організацій повинен би розуміти це.

Бо ж усім їм спільний сантимент до вояцької уніформи, до вояцького минулого, спільне розуміння ваги збройної сили і спільне наставлення до смертельного ворога однаково України, як Америки — тієї большевицької Москви, без знищення якої не буде ані вільної України, ані безпечної Америки. Колишні вояки-українці мають продовжувати традицію визвольної боротьби і плекання вояцьких чеснот у громадському житті. Їхній світогляд кувався на бойовищах і там вони повинні були навчитись найбільшої чесноти з усіх чеснот людини й громадянина: єднатися для спільної великої справи та бути толерантним для справ меншої ваги. Цією меншої ваги справою є партійно-політичні переконання окремих осіб в організації. У народів з таким глибоким державним патріотизмом і поважною політичною культурою, як французи, німці, італійці, в парляменті засідають поруч і роялісти і соціялісти і націоналісти, не зрікаючись своїх програм. Серед українців в діяспорі, здебільша вже громадян інших держав, український надпартійний зрілий патріотизм повинен проявитись саме в приналежності до такої станової, надклясової і надпартійної організації, як центральна організація українських комбатантів. Тому дуже прикрим дисонансом була відсутність навіть привітів від інших українських комбатантських організацій, повна відсутність в характері гостей — членів проводів цих інших організацій.

Тим часом саме ці 5-ті збори ОбВУА виказали гарний стан цієї організації, її активність і внутрішню спосність. Наради відзначалися великою діловитістю, з повною відсутністю будь-якої фразеології і бомбастики. Говорено про організаційні справи, про приєднування членів в місцевостях, де живуть незорганізовані колишні вояки-українці, про участь в загально-громадському житті, про видавничу діяльність організації — про видання англійською мовою зовсім невідомої американському громадянству першої війни з большевиками, що її вела Україна, про можливості відновлення Літопису „Червоної Калини", про перевидання О. Доценка „Зимовий похід", про фінансові справи, про конечність приєднатись до протестаційної акції проти ганебної комуністичної кампанії на Паризькому ґрунті, що знеславлює пам'ять Симона Петлюри і через нього все українське вояцтво та всю українську визвольну справу. В цих ділових справах прийнято конкретні постанови. Одначе чисельний стан організації, що охоплює своїми Відділами величезний простір Північної Америки, як її питома вага і ведена ділова праця, до якої належать теж щорічні поважні збірки на інвалідів, знаходили віддзеркалення на цих суботніх нарадах та виправдували здивування її учасників: чому до цього часу в Політичній Раді УКК нема постійного місця для репрезентанта цієї центральної нашої комбатантської організації, якої членство засвідчило своє розуміння української справи найсвітлішим ділом?!

Гармонійність поглядів всередині нинішнього ОбВУА виказалась однаково при виборі нової Управи, як при прийнятті резолюції, — в обох справах, які здебільша викликують палкі спори на подібних сходинах центральних організацій.

К. Смовський
Генерал-хор. Армії УНР

МОЯ СЛУЖБА БАТЬКІВЩИНІ

(Спогади)

(15)

В половині травня наша командантура одержала від губерніяльного команданта анкети, в яких кожний старшина повинен був підписати присягу на вірність гетьманові. Повітовий командант сот. Купрійчук сказав, що підписувати цієї анкети не буде і подає рапорт про звільнення від обов'язків команданта.

Вкінці травня губерніяльний староста Андро призначив нового острізького повітового старосту полк. Курзенєва, який негайно усунув голову земельної управи М. Марковича і його помічника Олександра Пйонтковського, а на їх місце настановив помічника-поляка Стемпковського і помічника-москаля. Повітового комісара, який був призначений ще Центральною Радою, також усунув. Полк. Курзенєв зажадав від української командантури, щоб йому негайно передали всі списки військового майна, а головне зброї, і при цьому додав, що кореспондувати з ним треба тільки російською мовою. На це сот. Купрійчук відповів: „Військова командантура повітовому старості не підлягає, а ви живете на Україні і її хліб їсте, то навчіться також і української мови".

10-го червня прибув з Житомира пор. Завадський. З собою він привіз 20-25 військовиків і цивільних, а також 15 коней і два важкі кулемети „Максима". Цей відділ прислав Андро до диспозиції полк. Курзенєва. Нас старшин командантури це „військо" дуже здивувало. Але за кілька днів пор. Завадський прийшов до нас і попросив дозволу переговорити з вояками командантської сотні — може хто з них схоче служити в його відділі. Ми запитали, яке призначення має його відділ. Пор. Завадський відповів: „Треба охороняти людей повітового старости, які будуть їздити по селах і відбирати від селян поміщицьке добро, пограбоване під час революції". — „Ну, а коли селяни не мають що здавати, бо ж то московське військо стояло по фільварках?" — запитали ми. На це Завадський відповів, що комісія старости встановить, хто винен. Командант дозволив Завадському говорити з вояками, але коли він сказав, яке завдання має його відділ, то його в сотні висвистали. Проте, спритний поручник таки знайшов собі помічників з-поміж безхребетного міського шумовиння.

Комісія старости почала свою роботу. Наслідки її негайно розносилися по всіх повітах Волині. Повітовий шпиталь переповнився селянами, в звірячий спосіб битими шомполами. У деяких селян комісія вимагала таких великих грошей, що коли б вони навіть усе своє майно продали, то й тоді не назбирали б потрібної суми. В одному селі відділ Завадського так допік селянам, що вони вбили б його, якби він не врятувався втечею. Тоді староста звернувся до нашої командантури, з вимогою, щоб ми підсилили його відділ. Командант відповів, що українські вояки не є вислужниками московських й польських поміщиків. (Під час протигетьманського перевороту Завадського і його старшин повстанці повбивали).

При цьому хочу підкреслити шляхетність двох жидів-землевласників, Маркуса, і Леві, які заявили голові повітової земельної управи Стемпковському, що не мають до селян жадних претенсій, бо, мовляв, їхні фільварки пограбувало російське військо.

В кінці червня приїхав на інспекцію командантури командир Волинського корпусу ген. Дядюша з заступником губерніяльного команданта та кількома старшинами. В присутності генерала комісія провела верифікацію старшин командантури на підставі наказу гетьмана, згідно з яким молодих українських старшин мали викидати з війська, а на їх місце брати старшин-москалів. Треба підкреслити, що хоч ці молоді старшини й не мали належної військової освіти, зате мали гаряче українське серце і готові були кожної хвилини віддати своє життя за Україну.

Отож, замість того, щоб цих молодих старшин перевишколити, щоб піднести їхнє військове знання і творити з них молоді кадри української армії, гетьман видав наказ усунути їх.

На підставі цього наказу військова комісія Волинського корпусу звільнила з острізької командантури 15 старшин. Решту зараховано на службу в армії. В тому числі й автора цих рядків зараховано сотником по артилерії з старшинством від 1918 року. Сот. Купрійчук на власне бажання відійшов до резерви, хоч і мав право залишитися в армії. Наказом з 5 липня 1918 р. губерніяльного військового команданта мене призначено тимчасово виконуючим обов'язки команданта острізької військової командантури.

Як я вже згадував, відносини між повітовим старостою і нашою командантурою були дуже натягнені. Із звільненням молодих старшин з командантури і командантської сотні вся праця припала кільком старшинам та урядовцям. Ті самі селяни, які здавали зброю на склади, почали її красти. Якщо раніше вони казали, що Україна вже вільна, а тому зброї їм не потрібно, то тепер говорили, що гетьман запрягає Україну до московського воза, каральні загони б'ють невинних селян, — і тому зброю треба брати назад. По селах почали творитися озброєні відділи для охорони від каральних загонів, і одночасно розпочалися масові вбивства. Таке саме становище було й в інших повітах Волині, головне в лісистих місцевостях. Настав хаос в праці командантури. Почали приїздити різні військові комісії з Києва, від добровольців з Дону, якоїсь південно-астраханської армії, ген. Кирпічова, що формував своє військо в Києві. Всі ці комісії вимагали зброї. Я відправляв їх до Житомира, і полк. Борковський змушений був Києвом вимоги цих комісій задовольняти. Почали вантажити артилерію й інше військове майно на Дон, тим часом, як німці день і ніч вивозили український чорнозем до Німеччини.

Я написав і відіслав кур'єром до Житомира листа з проханням дозволити мені взяти до командантури декількох недавно звільнених старшин. На це мене повідомлено, що тимчасово можу декого затруднити лише як завідувачів складами. Тим часом з Житомира приїхало кілька артилерійських і піхотних старшин, щоб оглянути касарні 126 Рильського піхотного полку, бо скоро мав прибути відділ старшинських кадрів з Києва. В касарнях мав формуватися піший полк, а на Новому місті, де містилися командантська сотня і чота кінноти, мав стояти кінно-гарматний дивізіон.

ТЕРНИНА

Немов метелик полум'яний,
На кущ тернини сонце сіло.
У твої очі синьотьмяні
Дивлюсь надхнено і несміло.

Коли нас ніч розділить сонних,
Серця заб'ються в нас окремо,
Щербатий місяць снами томить,
Чарує мертво і зелено.
Ти не лякайся, моя люба,
Спокійно тої жди хвилини,
Коли коханням день окрилить,
Коли весна на кущ тернини
Метелик сонця
знов пришпилить.

Б. І. АНТОНИЧ

СПРАВЕДЛИВІСТЬ СПРАВДІ СЛІПА

(Закінчення зі стор. 2-гої)

це — „насміх над справедливістю, коли розправа доведена до такого стану, що питання вини або невинности обвинуваченого майже забувається".

Та найгарячішим виразником обурення проти рішення Найвищого Суду, особливо рішення в справі Меллорі, став Конгрес. Ще наприкінці попередньої сесії, скоро після славних рішень Найвищого Суду, обидві палати Конгресу створили при своїх юридичних комітетах спеціяльні підкомісії для досліджения ефектів цих судових рішень. Вже на самому початку цієї сесії голова підкомісії в Палаті Репрезентантів, Вілліс з Люїзіяни, подав до відома, що на його думку, зібрано достатньо матеріялу, щоб переконати всю Юридичну комісію, що рішення Найвищого Суду в справі Меллорі „приносить непоборні труднощі для органів правосуддя", і обіцяв, що його підкомісія працюватиме особливо швидко над відповідними законопроєктами. Голова Сенатської Юридичної комісії, сен. Істленд, заповів ряд проєктів, щоб полегшити ситуацію, створену цим рішенням. Вслід за тим і сен. О. Магони, голова сенатського підкомітету для реформи кримінального справування заповів переслухування в цій же справі. Але й інші комісії зацікавлені, деякі навіть по іншій лінії: напр., сенатський підкомітет Конституційних прав переводив вже цього місяця переслухання про значення рішення Найвищого Суду для конституційних громадянських прав. Цей аспект справи зовсім зрозумілий, бо власне охорона конституційних прав громадянина була основним мотивом рішення Найвищого Суду в справі Меллорі. Всі погоджуються, що практичним висновком цього рішення є те, що поліція не повинна допитувати запідозреного під час тимчасового придержання, тобто поки відповідний суддя не дасть формального наказу про арешт — і що заяви запідозреного, зроблені в той час, не можуть служити доказом в суді. Важко спорити з арґументами представників виконних органів правосуддя, що таке рішення утруднює акцію проти злочинів, карання злочинців і охорону суспільности проти злочинних нападів. Але інтенцією Найвищого Суду було — може аж до перебільшеної екстреми — берегти право громадянина, який попався в руки поліції, запідозрений у злочині, тобто берегти його проти можливого вимушування признатися в злочині. Індивідуалізм такий притаманний американському світоглядові і яскраво заявлений в Декларації Незалежности та Конституції — знайшов тут такий вираз, що загрожує безпеці громади, тобто спільноті цих індивідуальних громадян. Конґресмен Кітінг, мотивуючи свій законопроєкт у цій справі, заявив, що „Найвищий Суд пішов задалеко в своєму бажанні забезпечити права одиниці . . . і таким чином наразив на небезпеку цілу нашу громаду . . ."

Вже тепер, після дебат у конгресових комісіях можна сказати, що законодавство піде в тому напрямі, щоб — коли немає підозріння, що признання було вимушене — таке добровільне признання чи інші докази, продуковані в часі тимчасового придержання поліцією, були допускальні як доказ в суді, і щоб не були дискваліфіковані з тої єдиної причини, що між тимчасовим придержанням і допровадженням до судді проминув завеликий час. Правдоподібно, буде ще й вимога, щоб запідозрений був поінформований перед зізнанням, що має право не зізнавати, і що все, що скаже, може бути вжите в суді в його некористь. Зате не мають шансів численні законопроєкти, що мають на меті обмежити владу Найвищого Суду в такий чи інший спосіб. Ще під час перших гарячих обурень на Найвищий Суд, в червні 1957 року, президент Айзенгавер сказав на пресовій конференції: „Ми не повинні забувати, що Найвищий Суд є такою ж істотною частиною нашої політичної системи як Президент чи Конгрес, і ми повинні респектувати його обов'язки та відповідальність, яка лежить на ньому".

юст

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У статті „Століття Люрду", надрукованій у „Свободі" з 15-го березня ц. р. (ч. 50) трапилась прикра помилка: у 40-вому рядку має бути „чудодійну", а не — як це помилково надруковано — „народійну".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Літературний Вечір в пошану проф. Романа Завадовича

В 1955-ому році українська спільнова відзначила 35-річчя літературно - педагогічної праці проф. Романа Завадовича. Майже у всіх більших українських газетах та журналах уміщено згадки, присвячені ювілятові. Особливо підкреслювалися його заслуги, як дитячого письменника.

В його творах є також чимало віршів з пластовою тематикою, які уміщалися в журналах „Молоде Життя", „Малі Друзі", „Готуйсь" і др. В 1925-ому р. видавництво „Світ дитини" видало в „Пластовій Бібліотеці" його п'єску „Через Файку", а в 1947-му р. Кооператива „Пласт" видала „Казку — вигадку смішну про ведмедя ласуна" Безперечно проф. Завадович є прихильником і пластової молоді.

З купном пластового дому в Клівленді пластова молодь також хотіла долучитися до ушанування проф. Завадовича, за його віддану працю для українських дітей та молоді. З тою метою 16-го лютого старанням гнізда новичок „Працьовиті Звірятка" й Пластового Музею відбувся Літературний Вечір, присвячений творчості Романа Завадовича. В програмі був перший вірш, ним написаний в 1920-му р., як учнем 6-ої кл. гімназії в Тернополі, збірна деклямація та ще один вірш з пізніших часів, виконаних наймолодшими новачками. Діти того ж гнізда відіграли п'єску „Князь Марципан" написану в 1924-ому р. а перевидану в 1948 р. в Регенсбурзі. П'єсу відіграно добре. Її старанно підготовили к. Володимира й Микола Кавки. Реферат про життя та творчість письменника виголосив керівник пл. музею Л. Бачинський.

Літературний Вечір був пов'язаний з виставою творів Р. Завадовича. З 30 окремих його видань на виставці було 29. За роками появлення були: згаданий „Князь Марципан" (1924 і 1948 рр.), „Серед ангелів" (1924), „Через Файку" (1925), „На дворі царя Гороха" (1935), „Покарані калатки" (1936), „Пісня про княжу країну" (1939 і 1955), „Пригоди гномика Ромтомтомика" (1941 і 1955), „Зимові царівни" (1942 і 1956), „Тодорків літачок" (1943), „На веселому кутку" (1943), „Чорний Долко" (1946), „Казка - вигадка смішна про ведмедя ласуна" (1947), „Хлопці з зеленого бору" (1948), „Коли сходить сонце" (1948), „Переполох" (1951 і 1956), „Діва Марія допомогла" і „Ангел на землі" (1951), „Геть з чортиком" (1951), „Сойка штукарка" (1953), „Медовий телесик" (1953), „Дзвінки св. Миколая" (1954), „Кобзарева гостина" (1956) і „Вогута Багатир" (1957).

Поруч з книжками були виставлені і журнали, в яких уміщені вірші Р. Завадовича, „Світ Дитини" (1921-1939), „Малі Друзі" (1938-1948), „Сонечко" (1949-1953), „Мій Приятель" (1948-1954), „Наше Життя" від 1951 р., „Готуйсь" від 1954 р., „Юні Друзі" від 1955 і „Веселка", від 1953 р.

Деякі книжки Р. Завадовича нагороджені премією („Хлопці з зеленого бору"), одні написані під псевдонімом Ролянин („Хлопці з зеленого бору", „Чорний Долко"), інші під Володимир Переяславець („Пісня про княжу країну"), є вірші під іменем Мамореький (дівоче ім'я його мами), а два псевдоніми ще не відкриті.

Деякі його п'єски переложені на чужі мови. До кільканадцяти віршів написана музика композиторів: Я. Ярославенка, В. Безкоровайного, В. Валтаровича, О. Залеського і Н. Нижанківського.

Літературний Вечір пов'язаний був також і з виставкою взагалі української дитячої книжки, які недавно появилися на ринкові, їх можна купити, в книгарні „Дністер" в Клівленді, у видавництві „Говерля" і УВАН в Ню Йорку, „Свободи" в Ню Джерзі та інших.

Виставку відвідало до початку Літ. Вечора 95 осіб. Літературний Вечір відкрив станичний пл. сен. М. Кавка а провадила його гніздова пл. сен. Л. Зварун. Дохід обернутий на купно книжок до бібліотеки. Діти, молодь і ми старші були вдоволені з гарно відбутої імпрези.

П. О.

Звітування Кредитової Спілки

В половині січня ц. р. відбулися перші Загальні Збори Кредитової Спілки „Самопоміч" в Клівленді. Як всі інші кооперативи в Північній Америці, так і наша кооператива зорганізована була під опікою Т-ва „Самопоміч".

За перебігом Зборів слідкував пильно представник Стейтової Ліги Кредитових Спілок п. Ц. Гаттен, який цілий час користувався послугами мґр. Р. Цегельського як перекладача.

Заінтересування зборами одної з молодих господарських установ в Клівленді було велике, бо явилося на них 68 членів. Праця в першому році, в порівнанні з розвоєм інших кредитових спілок, була видатнішою, бо те, що зроблено в Клівленді впродовж одного року, в інших осередках на подібну працю витрачено від двох до чотирьох років. Осягнено це різними засобами пропаґанди і реклями. Зі звітів Дирекції довідуємося, що використовувано радіоавдиції, при нагоді різних зборів чи засідань місцевих товариств, інформаційними докладами пригадувано існування кооперативи та працю Кредитової Спілки, також часто роздавано летючки біля церков й при нагоді різних імпрез.

Зі звітів довідуємося, що в діловому 1957-му році, уділи ощадности 250-ти членів зросли до суми 54,679.00 дол., отже в пересічному на члена припадало 98,7 дол. В дійсності найнижчий ощадностевий уділ виносив 5.00 дол. а найвищий досягав 4,000.00 дол. В межах цих ощадностевих вкладів було багато таких, що перевищували $1,000.

Беручи до уваги те, що Кредитова Спілка не є типово заробітковим підприємством, а інституцією, де всі члени є співгосподарями своїх тяжко запрацьованих ощадностей, Дирекція в порозумінні зі Загальними Зборами рішила виплатити 4.5 % дивіденди. І тут треба підчеркнути не тільки комерційність але і громадське наставлення Управи. Позик видано на суму 61,110.00 долярів. Між цим видано позики на купно чи розбудову підприємств, купно домів (збільшення зачетів на вплати) оплату студій, купно авт, домашнього устаткування і фарм, видання книжки, сплачення дрібних зобов'язань тощо. Як бачимо, то наша молода установа не завела своїх членів в надіях — вже в першому році своєї діяльности 89-тьма позиками допомогла членам розв'язати фінансові проблеми.

В дискусії над звітами Дирекції, Кредитової і Контрольної Комісії вияснено багато питань, зв'язаних з стейтовим законодавством, стейтовими централями, контролею, забезпеченням капіталовкладання, тощо. Належить відмітити, що представник Стейтової Ліги через перекладчика мґр. Цегельського брав живу участь в дискусії та давав відповіді на ставлені йому питання.

Згідно з порядком нарад перевибрано і доповнено Дирекцію в складі: пп. Ярема Попель — голова, Степан Глоговський — заступник, мґр. Ярослав Желехівський — фінансовий діловод, д-р Ярослав Сушків — секретар і Богдан Стрийський — член Управи. До Кредитового Комітету вибрано пп. Петра Гордійчука, Миколу Ковалиська і Василя Ільчишина. Контрольну Комісію, в якій залишився мґр. Цегельський, доповнено мґр-ом Вовком і М. Яремком. Так уконституовані керівні органи Кредитової Спілки дають запоруку, що в своїй трирічній каденції напевно вив'яжуться з добровільно взятих на себе обов'язків.

Пишучи це звідомлення місяць після Загальних Зборів, переконуємося, що керуючі органи Спілки не заводять в надіях: членство зростає, вклади при досить прикрій ситуації на ринку праці, також зросли, а зустрічі членів Управи з громадянством, при нагоді різних імпрез, активізують і кооперативу і в загальному громадянство. В загальному підчеркуємо, бо є ще такі наші тов-а, що їх фізичні члени ніяк не даються переконати про значення кредитової установи в житті нашої громади, та про те, що Кредитова Спілка своїми дрібними позиками на законний відсоток, не раз може станути в пригоді потребуючим, а зі своїх річних прибутків матиме змогу жертвувати на суспільні цілі. Це все, що належало б написати на маргінесі перших Загальних Зборів в минулому році. Надіємося, що на слідуючих зборах матиме змогу виступити перед загалом з більшими організаційними і фінансовими досягненнями.

Ярослав Сушків

Филаделфія, Па.

Піврічні виступи учнів Українських Музичних Курсів

31-го січня ц. р., відбулися в залі Клюбу Горожан чергові піврічні виступи учнів Українських Музичних Курсів, спершу приготовчих і нижчих років, а потім середніх і вищих.

У першій групі виступили учні д-ра А. Рудницького: Оксана Гладій, Олесь Свістель, Чінгіс Еманов, Богдан Пономаренко, Ляля і Ірка Демчишин, Рута Лотоцька, Ярослав Куниця, Віра Крицька, Любомир Лампіка; кляса пані Лідії Бульби: Юрій Пилипенко, Марія Павлічка, Ірка Кічуга, Ярко Лозинський, Ганя Долинська, Оксана Коженьовська, Марта і Олег Дражньовські, Слава Гарасим, Люба Кузьма, Мирослав Ющишин; Кляса пані Софії Горницької: Дарія і Мирослава Книш, Люба Коваль і Марія Ганас.

З учнів середніх і вищих років виступали з кляси пані Л. Бульби, Слава Кічуга і Мирося Олійник; з кляси д-ра Рудницького: Мстислав Петик, Таня Бульба, Нюна Ющишин, Мирося і Дарія Новаківські, Ксеня Федорів, Юрій і Богдан Гнатюки і Орися Ковшевич. Із за недуги не могли виступити Зенон і Юрій Нагірняки, Леся Ткач і Ірина Мельник.

З кляси співу пані Марії Сокіл виступали Олімпія Кучерява (виконана „Пісню" Гайдна і „Пісню Сольвейги" Ґріга) і Оксана Бак-Бойчук („Баркароля" Офенбаха і „Габанера" з опери „Кармен" Бізе).

Керівництво Українських Музичних Курсів

Аллентавн, Па.

Роковини 22 Січня.

26-го січня відзначила Українська Православна Громада св. Покрови в Аллентавні, Па., Роковини 22 Січня. Цьогорічне Свято Соборности й Самостійности Української Держави складалося з чотирьох частин:

1. Торжественні св. Богослуження в Катедральному Соборі Покрови Пресв. Богородиці. 2. Концерт-Академія. 3. Парохіяльна Просфора. 4. Радіоавдиція.

Тому, що всерелігійно-національне життя організується при місцевій Православній Громаді св. Покрови, яка числить 600 родин (5,000 душ), з рамени місцевого Парохіяльного Уряду з'явилася 22 Січня Делеґація в складі п. Іван Маркович, п. Іван Сиґен, п. Олександер Білинський й місцевий парох, о. Дмитро Савка, у місцевого мейора міста підписати Проклямацію Українського Дня Соборности й Самостійности. Цього самого дня у вечірніх виданнях місцевої американської преси появилися обширні дописі, що „Українці в Аллентавні й околиці та у всьому вільному світі святкують День 22 Січня, як День Української Соборности й Самостійности".

В неділю 26 січня в Катедральному Храмі Покрови пресв. Богородиці місцевий настоятель, о. Дмитро Савка відслужив для молоді й дітей св. Літургію в год. 8.30, під час якої виголосив Проповідь в англійській мові про змагання Українського Народу до Волі, а в годині 10 рано згаданий парох відслужив Співану св. Літургію в намірені Українського Народу, під час якої виголосив проповідь в українській мові. По обох св. Літургіях відслужено Панахиди за полеглих Героїв Українського Народу, під час яких співав Хор під орудою п. Олександра Вілинського.

Тієї ж самої неділі в 5 годині вечері відбувся Концерт-Академія у місцевій парохіяльній залі при Фронт вулиці. В Концерті брав участь Свято-Покровський Хор під орудою п. Олександра Вілинського, що відспівав пісні: 1. „За Рідний Край", муз. М. Гайворонського, 2. „Вкраїно, Мати кат сконав", муз. К. Стеценка, 3. „Засяло сонце золоте", муз. Недільського, 4. „Владико неба і землі" з „Запорожця за Дунаєм", 5. „За Україну з огнем завзяття", муз. Гайворонського.

Під час Концерту-Академії деклямації виголосили: 1. „В Роковини проголошення Самостійности України" — „Вітри і бурі весняні" О. Олеся віддеклямувала панна Лідія Вілинська, 2. „Боротьба за Рідний Край" Б. Грінченка віддеклямувала панна Каролина Ленц. Концерт - Академію, яку започатковано співом Американського Гимну, а закінчено співом Українського Гимну, відкрив о. Дмитро Савка, а святочну промову виголосив п. О. Вілинський. Обильно накриті столи, що їх приготовило Сестрицтво Пречистої Діви Марії під головуванням п. Марії Воронак, до яких засіли парохіяни й гості, поблагословив місцевий парох. Свято - Покровський Хор відспівав колядки - щедрівки: 1. „Бог Предвічний", муз. Людкевича, 2. „Ой видить Бог", муз. Стеценка, 3. „Не плач Рахиле", муз. Людкевича, 4. „Нова радість стала", муз. Стеценка 5. „По всьому світі", муз. Стеценка.

А в 8 год. вечері з місцевої радіовисильні ВКАП розійшлися на хвилях етеру слова „Слава Україні! Героям Слава! Слухайте, слухайте! Українці Аллентавну й околиці, слухайте! Надаємо радіоавдицію в українській й англійській мовах, присвячену 40 Річниці Соборности й Самостійности Української Держави". Такими словами зачав надавати о. Дм. Савка радіоавдицію при співучасті п. Івана Гуцайлюка — голови місцевого Парохіяльного Уряду св. Покрови й п. Олександра Білинського.

Радіопрограма складалася з української й англійської промов, переплітана піснями Капели Бандуристів ім. Тараса Шевченка, яку закінчено співом Гимну Американських Українців: „Далека Ти, а близька нам, Кохана Вітчино"! . . .

Під час Концерту зібрано поміж присутніми $56.77, з яких по заплаченні розходів, зв'язаних зо Святом, вислано $40.77 на українських інвалідів до Централі УККА в Ню Йорку.

Н. Н.

ДРУГИЙ БЕНКЕТ ДЛЯ ВШАНУВАННЯ ПІОНЕРІВ В БРУКЛИНІ в 1957 РОЦІ

1-ий і 2-ий ряд зліва направо (піонери): Б. Смілка, Т. Сорока, П. Діке, А. Гаврисько, М. Горко, Д. Гобер, С. Капока, Д. Сметанюк, М. Саварин; М. Лешо, Д. Посікіра, А. Гвязда, П. Кузьма, П. Чабаронок, П. Завадівський, Д. Матяшик, Г. Васко, С. Джуида. 3-ій ряд (члени „Молодої України" і гості): Т. Ціопа, В. Тараска, Г. Капока, о. В. Андрушків, М. Діке, П. Лисогір, Р. Слободян, Ю. Павчак, Дж. Саламін, о. Кулинич і П. Врубель.

Третій Урочистий Бенкет для вшанування піонерів

Бруклин, Н. И. — Товариство „Молода Україна" в Бруклині, членами якого є українці, що народилися в Америці, влаштовує Третій Урочистий Бенкет для вшанування тих наших Громадян, які були піонерами розбудови нашого зорганізованого життя в Бруклині і які довершили 70 років свого віку. Таких громадян є в нашому Бруклині понад 50. Бенкет відбудеться в Українському Народному Домі при вулиці Гренд в Бруклині в неділю 23 березня в 5-ій год. по пол. Головним промовцем буде президент Українського Народного Союзу д-р Дмитро Галичин, в програмі виступлять дитяча група і відома група танцюристів „Нові танки України". Минулого року головним промовцем був касир УНСоюзу п. Роман Слободян, який є на цій знимці.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт Григорія Бемка

28-го лютого в Тавн Голл в Ню Йорку відбувся концерт американсько - українського челіста Григорія Бемка. В останніх роках ми мали нагоду слідкувати за його виступами і треба ствердити, що з кожним концертом він зростає у виразовому і технічному напрямі. Григорій Бемко відзначається повним глибоким тоном, спроможним до всяких динамічних тіньовань. Технічно він дійшов до поважної висоти і прецизії ритму. Проте нам здається, що Бемко міг би вийти далеко краще, якщо його і піяніста В. Черні об'єднувала б більша гармонія в інтерпретаційному напрямі, це головно відноситься до сонати Бетговена, оп. 69, в якій піяніст і челіст мають рівнорядні ролі.

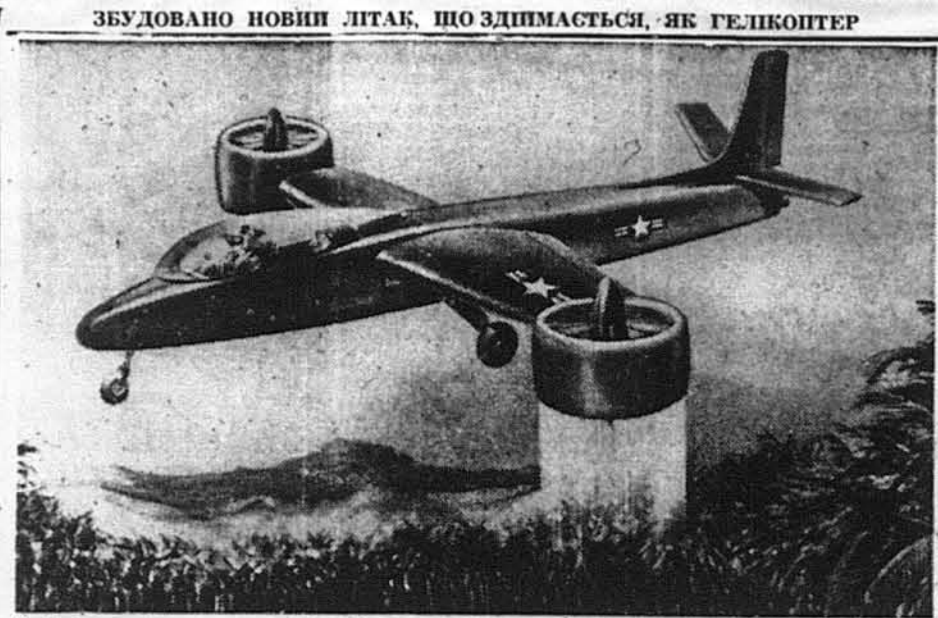
Численна публіка прихильно реаґувала на Рококо — варіяції Чайковського, як також на Рондо Двожака. Взагалі, в слов'янських композиціях Бемко найбільше переконливо віддавав чуття і вдумливість.

„Українська фантазія" Кутеля це твір технічно добре пристосований до фактури челя, але ця композиція не відзначається музичною вартістю. Щиро радимо нашому челістові звернути більшу увагу на якість вибору українських творів.

Новий виступ Григорія Бемка засвідчив про його дальший ріст, а приявні на концерті мило перебули той вечір, змушуючи концертанта до наддатків.

Дарія Гординська-Каранович

ЗБУДОВАНО НОВИЙ ЛІТАК, ЩО ЗДІЙМАЄТЬСЯ, ЯК ГЕЛІКОПТЕР

Командування американської армії збудувало востаннє новий літак, що матиме революційне значення в летунстві. Він здіймається, як геліконтер, вертикально вгору і далі летить уже по горизонтальній лінії, як звичайний літак.

Вбогість і сірість

(Закінчення на стор. 4-ій)

здебільша „публіцистичними" закликами посилювати боротьбу „проти українського буржуазного націоналізму і ...ватиканського мракобісся".

В обговоренні, що відбулося після доповідей, присутні поети, прозаїки і критики, намагалися „дати бобу" доповідачам і навіть підсовєтським офіціозам — таким, як орган СПУ „Літературна Газета". Прозаїк М. Тарновський назвав доповідь Матвійчука „грубо тенденційною і поверховою". Критик Півторадні, оцінивши позитивно новий варіянт твору В. Гжицького „Чорне озеро", закинув оповіданням цього ж — недавно реабілітованого — автора „обмеженість конфліктів", і „слабкий інтерес до людини". Ірина Вільде намагалася обороняти „невід'ємне право письменника на полеміку з критиками" і виявляла недоліки в роботі обласного видавництва. Д. Павличко висловлював „невдоволення критичними виступами на сторінках „Літературної Газети" з приводу окремих невдалих віршів тих молодих поетів, які живуть на Львівщині або друкуються в журналі „Жовтень". Хачатур'ян лаяв Білоштана, і т. д.

В „роботі" пошкреного засідання взяв участь і експонент компартії, секретар львівського обкому Ф. Коваль. Голосу він не забирав, але зате, мабуть, тим пильніше прислухувався.

В загальному „широке творче обговорення" виявило вбогість і сірість усіх родів літературної творчости у Львові, що мусить розвиватися в умовах компартійної „опіки".

20-ГО БЕРЕЗНЯ ПОЧАЛАСЯ ВЕСНА

Ню Йорк. — Цьогорічна весна почалася 20-го березня в 10:06 годині ввечорі, коли сонце переступило рівник у своїй мандрівці на північ. Бюро погоди не передбачає весняної погоди на перший весняний день, це значить на п'ятницю 21-го березня, коли має бути хмарно й холодно, а термометер показуватиме понад 40 ступнів.

УВАН У КАНАДІ

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Українська Вільна Академія Наук — УВАН у Канаді є найстарша клітина української вільної науки в тій країні. Вона розпочала свою діяльність у Канаді з приїздом першого Президента УВАН, професора Д. Дорошенка до Вінніпеґу в 1947-ому році. Після довшої підготовчої праці й після приїзду професорів Л. Білецького й д-ра Яр. Рудницького до Канади започатковано офіційно діяльність УВАН Шевченківською Сесією в березні 1949-го р.

Українські вчені, об'єднані в УВАН у Канаді брали й беруть активну участь у науково-дослідчій та організаційній праці УВАН, у канадійських, американських та міжнародних наукових установах і товариствах, у наукових з'їздах, конференціях, конґресах, тощо. УВАН у Канаді — єдина українська наукова установа у вільному світі була запрошена й узяла участь у міжнародних наукових виставах в Анн Арбор, Мишиґен, у 1954 р., в Ріо де Жанейро, Бразилія, в 1954 р., в Саляманці, Еспанія, в 1955 р., в Осло, Норвеґія, в 1957 р. й ін.

У найбільших державних, національних та університетських бібліотеках вільного світу є наукові видання УВАН, зокрема серії „Славістика" (чч. 1-30), та „Ономастика" (чч. 1-15), а теж „Збірники Заходознавства", „Українські вчені", „Література" й ін. УВАН дбає належно й про досліди української діяспори, передусім української культури в Канаді. У висліді цього вийшли такі праці, як „Канадійські місцеві назви українського походження", „Українські бібліотеки в Канаді", „Матеріяли до канадійської франкіяни", й ін.

Вже 10-ий рік ведуться „академічні виклади УВАН" у Вінніпеґу в приміщеннях УНДому, де УВАН має постійну домівку. Ці виклади стали свого роду „університетом українознавства" (хоч і не під цією назвою), притягнувши собою увагу широкого кола слухачів і доповідачів.

Бібліотека ВУАН у Канаді постійно розбудовується й нав'язує контакти й обмін із визначними бібліотеками цілого світу. Деякі видання, одержані шляхом обміну, є унікальні в цілій Канаді.

УВАН у Канаді розпочала й розгорнула свою працю виключно завдяки жертвенній праці перших президентів УВАН сл. п. проф. Д. Дорошенка й проф. Л. Білецького та членів УВАН, а теж і за матеріяльною та моральною допомогою українського суспільства. Не вважаючи на кількакратні заходи УВАН у Канаді не одержала жодних субсідій від відомих американських фундацій.

Тепер УВАН у Канаді стоїть на порозі свого десятиліття. Перед нею ще більші завдання як досі: треба не тільки продовжувати працю, але дальше її розгортати в усіх ділянках. Ця праця вимагає не тільки дальшої безкорисної праці членів УВАН, але й підтримки збоку громадянства.

Отже **підтримайте** наукову й видавничу працю УВАН у Канаді. Купуйте видання УВАН та передплачуйте її серії. Жертвуйте і заповідайте на наукову діяльність УВАН!

Управа УВАН у Канаді: д-р Яр. Рудницький, голова; М. І. Мандрика й П. Юзик, заступники голови; М. Боровський, секретар; А. Качор, фінансовий референт; Антонович К., бібліотекар; В. Іванис, К. Біда, О. Старчук, У. Самчук, — члени Управи.

Кураторія Фундації УВАН у Канаді: Л. Голейко, І. Трач, О. Бабинець, І. Піп, А. Господин, О. Войценко.

З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь проф. Д. А. Горняткевича: „Нові публікації з українського мистецтва"

22-го лютого ц. р. в Ню Йорку відбулась конференція Мистецької Кураторії УВАН у ЗДА, на якій голова її, проф. Д. А. Горняткевич, зробив доповідь про недавні публікації з галузі українського мистецтва. Доповідач попередив, що його доповідь має лише інформативний характер, він дасть огляд найвидатніших видань, присвячених українському мистецтву, що вийшли протягом останніх кількох років.

З видань, що вийшли в ЗДА, проф. Горняткевич відзначив такі: 1) „Українське мистецтво", англійською мовою, вийшло уже два видання цієї книжки, що має популяризаторський характер і складається з різного рівня статтей. 2) „Катедра св. Софії в Києві" англійською і українською мовами. Вартість цього видання відповідно оцінена критикою і потверджена попитом збоку наукових і мистецьких установ світу. 3) „Історія українського мистецтва" В. Січинського українською мовою. Це є власне історія української архітектури і як така має енциклопедичну вартість і є цінним підручником для всіх, хто цікавиться історією України та її культури.

Далі проф. Д. Горняткевич перейшов до огляду видань, присвячених українському мистецтву, що вийшли в СССР. Їх останніми роками вийшло досить багато і при тому різного характеру, як от, мистецькі альбоми; праці синтетичного характеру і монографії, присвячені окремим мистцям, мистецьким школам, містам.

Доповідач продемонстрував кілька мистецьких видань. Альбом „Українське декоративне мистецтво" має коло 100 таблиць з репродукціями вишивок, тканин і килимів. Альбом з історії образотворчого мистецтва подає численні репродукції українських мистців, починаючи від Васильківського і Пимоненка і кінчаючи працями сучасників.

Дві багато ілюстровані книжки російською мовою присвячені „Мистецтву УССР", видані 1957-го р. в Москві. В книжці В. Курильцевої і Н. Яворської „Искусство Советской Украины" є цінні біо- бібліографічні матеріяли про українських мистців. Звичайно, ці матеріяли далеко не повні. Наприклад, видатний мистець, Михайло Бойчук, який у 20-30 роках очолював цілу мистецьку школу на Україні, а потім був ліквідований урядом, згаданий лише як „фашист" і „формаліст", а відомі мистці, що належали до його школи, як наприклад, Іван Падалка і Василь Седляр, не згадані зовсім.

Книжка „Архітектура Української РСР", видання 1954 р., подає чимало цінних матеріялів, також і про архітектуру Галичини, але замовчує славетні архітектурні пам'ятники — церкви, знищені урядом в рр. 1933-34.

Доповідач згадав монографії про мистців Трутовського, Труша і Константі, відзначивши неточності в монографії Труша, які зокрема були обумовлені наміром показати зв'язки цього західньо-українського мистця з російською культурою.

В кінці доповіді проф. Д. Горняткевич зробив кілька зауважень щодо сучасного стану мистецтва на Україні. Він відзначив, що техніка образотворчого мистецтва стоїть на високому рівні, проте в усіх виданнях репрезентований виключно реалістичний напрямок. Нема жодних слідів пошукувань у мистецтві. Тематика, звичайно, обмежена. Виросла нова ґенерація мистців: зокрема притягають увагу високим мистецьким рівнем картини Т. Яблонської, народженої 1918 р. Щодо тексту офіційних „історій мистецтва Української РСР", то він повний шаблонів, характерних для всіх совєтських видань.

В заключному слові голова зборів проф. Загайкевич, зазначив необхідність дальшого вивчення сучасного стану українського мистецтва. Л. Д.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во ім. С. Петлюри, Відд. 189, повідомляє членів, що Місячні сходини відбудуться в неділю, 23 березня, о год. 12:30-1:30 по пол., в Укр. Горож. Клюбі, при 847 N. Franklin вул. Проситься членів прибути та вплатити залеглі та біжучі вкладки. — Т. Тещук, предс.; П. Котельницький, секр.

МІЛВОКІ, Виск. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 103, повідомляє усіх своїх членів, що Місячні збори відбудуться в суботу, 22-го березня 1958 р., о год. 7-ій веч., у церковній залі — 1037 Савт 11 вул. і Вест Вашинґтон вул. Проситься усіх місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важливі справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої вкладки, як також проситься привести нових членів до УНСоюзу. — Управа.

• РОЗШУКИ •

Шукають
д-ра Володимира
ОЛЬШАНСЬКОГО
і його панно з родини ЯКУБІВ,
як теж шукають
Зофію МОЛКЕВИЧЕВУ
з Валигорода
і Ярославу МАЛИНОВИЧ,
28-30-літню, з Жидачева.
Прошу адресувати:
Mr. John MALCOVSKI
37 — 56 — 62 Street
Woodside, L. I., 77, New York

Михайло Сконций
пошукує рідну сестру
Катерину по-чоловікові
МИЗІНСЬКА,
зі села Терка, пов. Лісько, Зах. Україна, яка виїхала 1909 р. до Америки і перебувала в місті Трой. Брат Михайло від 1938 р. живе у Франції. Хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати на адресу:
Anna KALUBINSKA
4534 E. Stiles Street
Phila 24, Pa.

Посмертні Згадки

АННА ПАВЛИНА, довголітня членкиня Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., померла 26-го лютого 1958 р., на 65-му році життя. Покійна походила з с. Цоздяч, пов. Перемишль, Зах. Україна. Полишила в смутку чоловіка, одного сина, одну доньку і одного брата в Краю. Похорон відбувся 1-го березня 1958 р., з пох. заведення І. Ковальчика до укр. кат. церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery, Arlington, N. J. — В. Її П! П. Костик, секр.

АННА ЧАЙЧУК, довголітня членкиня С-ва Рожд. Пресв. Богородиці, Відд. 36 УНСоюзу в Рачестері, Н. Й., померла 1-го березня 1958 р., на 77-му році життя: Покійна походила зі села Пуків, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишила в смутку сина Мирона, невістку і 2 внуків. Похорон відбувся 4-го березня 1958 р., з пох. заведення до грекокат. церкви св. Йосафата, в присутності Родини, Членкинь і Знайомих. Тіло поховоронено на цвинтарі Holy Sepulchre. — В. Її П! С. Гунька, секр.

МИХАЙЛО ПОВРОЗНИК, довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 325 УНСоюзу в Брукліні, Н. Й., помер 18-го лютого 1958 р., на 75-му році життя. Покійний походив зі с. Жужіль, пов. Сокаль, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, дві доньки Катерину і Олену. Покійного попрощав у каплиці і церкві о. дек. Андрушків. Похорони відбулися при участі Родини, Знайомих і Членів Т-ва. Тіло спочиває на цвинтарі Лонґ Айленд. — Члени і знайомі жертвували квіти, а Т-во жертвувало на Службу Божу за спокій душі. — В. Й. П. Н. Малик, секр.

ТАРЗАН, ч. 4029. Вже не є приятелем!

Значно пізніше прийшов до болючої свідомости мавполюд. Де він? Хто був він?

І тоді почав оглядати самородки золота, яких не завважив Линтон. Тарзан насупив брови, пригадуючи мішечок із золотими камінчиками...

І справді! Всіх їх украла людина, яка була з ним! Він дико заричав, вирішивши шукати помсти...